

STATSMINISTER GRO HARLEM BRUNDTLAND

Østfold Arbeiderpartis årsmøte

Sarpsborg, 16. mars 1996

Partifeller,

Jeg kom denne gangen hit til årsmøtet i Østfold rett fra vårt søsterpartis kongress i Stockholm. Både der og her har vi det samme på hjertet, og vi vet dette: Vi klarer ikke å bygge et trygt og godt samfunn uten en aktiv politikk for solidaritet, utjamning og like muligheter.

Derfor er vi alltid underveis. Derfor vil også dette årsmøtet legge nye stener på det sosialdemokratiske byggverket vårt.

Enkeltmennesket oppnår ikke velferd og livskvalitet uten i samarbeid med andre. Det er bare et lite mindretall som lykkes kun som sin egen lykkes smed.

Den politiske oppgaven for oss som parti er å skape samfunnsforhold som gir det brede flertall likeverdige muligheter. Derfor er vi som sosialdemokrater opptatt av fellesgoder og en sterk offentlig sektor. Derfor har Arbeiderpartiet alltid stått for en aktiv fordelingspolitikk, distriktpolitikk, utdannings-, helse-, og familiepolitikk.

Fremdeles er det ulikheter som vi ønsker å gjøre noe med. Men det er ikke ulikhet på den måten vi er vant med å tenke. Fra 1984 til 1994 økte den gjennomsnittlige disponible inntekten for alle husholdninger med 11 prosent. Middelaldrende og de eldre har økt inntektene sine mest. Pensjonistene har også fått mye større formue i denne perioden.

Det er enslige under 45 år som har hatt dårligst inntektsutvikling. Men det skyldes i første rekke at mange av dem studerer, og studielån blir ikke registrert som inntekt.

Enslige forsørgere har den dårligste inntektsutviklingen. Det skyldes at enslige forsørgere nå i mindre grad enn for ti år siden er i arbeid. Det ønsker vi å rette på ved å gjøre det lettere å ta arbeid eller utdanning. Samtidig vil vi øke overgangsstøtten som skal være en støtte i perioden før man kan komme i arbeid eller utdanning.

Selv om det ikke er noe ulikhetenes Norge som vokser fram, finnes det forskjeller vi må ta tak i. Unge som faller utenfor utdanningssystemet selv om tilbudet finnes. Eldre arbeidstakere som ikke kommer seg inn igjen på arbeidsmarkedet etter at bedriften gikk til innskrenkninger. Det skjer ikke alltid fordi det ikke finnes arbeidsplasser, men ofte fordi de nye arbeidsplassene krever en helt annen kompetanse. Det er slike problemer vi skal ta tak i. Det er kjernen i Arbeiderpartiets politikk.

Statistisk Sentralbyrå har registrert visse trekk av økt inntektsulikhet samtidig med økningen i arbeidsledigheten mot slutten av 80-tallet.

Og det er jo det Arbeiderbevegelsen har sagt til alle tider: Arbeidsledighet skaper ulikhet. Kampen mot ledigheten må komme først.

Derfor har vi sammen med LO gått i spissen for at de som har arbeid skal avstå fra noe lønnsøkning for at flere skal komme i jobb.

Slik har regjeringen kunnet satse på offentlige tjenester - flere kommunalt sysselsatte, økning i overføringene til kommunene og flere store velferdsreformer.

Resultatet er nærmere 75 000 flere sysselsatte på to år. Så står heller ikke arbeidstakerne tomhendt tilbake. Lave tillegg har betydd en bedre levestandardsutvikling enn på mange år. Vi har fått både i pose og sekk.

Hva er vårt navn på denne politikken? Solidaritetsalternativet. Utjevning i praksis.

Arbeidsledigheten i Østfold er høyere enn landsgjennomsnittet. Til gjengjeld går ledigheten nå raskere ned enn i resten av landet. Et annet positivt trekk i Østfold er den relativt sterke reduksjonen i langtidsledigheten.

Dette viser at vi er på rett vei. Men det viser også at vi har mye igjen. Vi kan ikke si oss fornøyd. Det er ikke tid for å slappe av og lene seg tilbake. Det er ikke slik at vi nå kan slakke av på arbeidet for full sysselsetting og heller ta ut større lønnstillegg og andre goder for oss som allerede alt er i arbeid. Her kan vi komme til å gjøre en stor feil hvis vi ikke klarer å holde stø kurs.

Østfold er ved siden av Grenland, det tyngste og mest utviklede industriområde i Norge. Det betyr også at oppgangstider og nedgangstider for industrien merkes sterkere her enn mange andre steder.

I de fleste industrialiserte land har sysselsettingen i industrien gått ned de siste tjue årene. Fra 1977 til 1992 gikk industrisysselsettingen i Norge ned med 29 prosent. Men i Østfold gikk den ned med 43 prosent.

Her i Østfold vet dere kanskje mer enn mange andre fylkesparti hva det betyr når industriarbeidsplasser blir borte.

Nedgangen er i stor grad kommet i verkstedsindustrien, kjemisk industri, gummi- og plastindustrien, treforedling og næringsmiddelindustrien. Alle disse har tradisjonelt vært bærebjelker i østfold-industrien.

70 prosent av fylkets industriproduksjon blir eksportert. Industrien er i stor grad konjunkturavhengig.

Konkurranssevne, markedsandeler og kostnadsstruktur. For andre kan dette være teoretiske begreper - ja, kanskje økonomiske snurrepiperier som ikke angår dem. For dere betyr dette helt konkret - arbeidsplasser.

Det burde også bety det for andre. For vi klarer ikke å holde oppe det velferdsnivået vi ønsker uten at vi har en produktiv eksportindustri. Vi

klarer ikke å bygge barnehageplassene, opprettholde studieplassene eller sikre folketrygden hvis vi ikke også sikrer landet eksportinntekter.

En svekket industri vil på sikt kunne svekke grunnlaget for både tjenestesektoren og det offentlige inntekter. Derfor dreier også "Østfoldoffensiven" seg om noe mer enn Østfold.

Fram til 1999 skal staten legge inn minst 100 millioner på Østfold Byoffensiv og Østfold Industrioftensiv. Når regionale og lokale myndigheter også stiller opp med tilsvarende, blir det virkelig penger ut av det. Så skal jo også industri og næringsliv selv legge bredsidene til.

I tillegg til Industrioftensiv og Byoffensiv kommer fylket til å nye godt av Interreg-samarbeidet. Rett etter påske skal alle planene være klare fra EU-kommisjonens side.

Interreg-samarbeidet - et samarbeid mellom regioner i ulike EU-land - er et eksempel på at vi til tross for at vi står utenfor selve EU-samarbeidet, har fordeler av at Europa samler seg og ser ut over de snevre nasjonale grensene. Det er ikke lenger slik at politikken stopper ved landegrensene. Rett og slett fordi mennesker, varer, ideer beveger seg over landegrensene, må også politikken bygges sammen.

Som land er vi helt avhengige av et samarbeid med våre nærmeste naboer. I Østfold er dette åpent. Grensehandelen har lært dere - lenge før EU var et debattema - at vi ikke kan stenge oss inne og bestemme alene i ett og alt. Vi lever i samvirke med andre. Andre lands politikk får betydning for oss.

Dere har god grunn til å være stolte av Østfoldoffensiven. Og nå snakker jeg om Østfold Arbeiderparti. Det var dere som lanserte ideen om Østfold Industrioftensiv i 1993. Dette er et godt eksempel på hvordan lokale og sentrale myndigheter kan trekke sammen og spille på lag med industri og næringsliv. Det illustrerer hvor avhengige vi er av noen som tør å tenke nytt, som tør å satse i perioder der andre mest konsentrerer seg om å beskrive alt det som er vanskelig.

Det illustrerer også samspillet mellom offentlig og privat sektor. I Arbeiderpartiet ser vi at det trengs statlige og lokale virkemiddel for å snu nedgang til oppgang. Vi ser at vi må spille på lag med industrien. Det er ikke enten kommunen eller næringslivet. Det er ikke enten staten eller fylket. Alle må vi hente ut det beste og gjøre det vi kan i samarbeid.

Det er nå vi legger grunnlaget for det vi skal basere velferden vår på i framtiden. Det er nå og i noen år framover at oljeinntektene øker. Men oljeressursene er begrensede. Vi må investere for fremtidige inntekter.

Tidligere generasjoner trodde naturen var en uuttømmelig kilde. Vi vet mer om naturens tålegrenser. Derfor har ikke vi lov til å begå de samme feilene som tidligere generasjoner gjorde.

Men denne kunnskapen er ikke bare en begrensning på vår handlefrihet. Den kan også bety nye muligheter. Vår miljøkunnskap tvinger oss til å tenke i andre baner - slik nye krav til arbeidsmiljøet var med og tvang fram nye produksjonsformer - nye produksjonsmåter som også viste seg å være mer lønnsomme enn de gamle.

Miljøkrav kan også være bra for økonomien. Miljøet krever av oss at vi bruker ressursene forsiktig og at vi ikke sløser. Å utnytte ressursene fullt ut er også det som i det lange løp er mest økonomisk. Det er det som best kan sikre velferden vår.

Derfor trenger det ikke være noen motsetning mellom å ta miljøhensyn og å sikre framtidig velferd. Tvert i mot. Hvis vi ikke allerede nå begynner å legge om produksjons- og forbruksmønsteret i en retning som er mer i takt med naturens grenser, kommer naturen til å sette grenser for oss - for våre muligheter til å sikre velferden for kommende generasjoner.

Vår bevissthet om miljøproblemene har endret seg radikalt. Fyrstikkarbeiderskenes streik i Christiania for over 100 år siden skapte oppmerksomhet om de varige fysiske skadene fra fosfor som arbeiderne kom i direkte berøring med. I våre dager vet vi at miljøarbeidet strekker seg fra arbeidsmiljø og lokal forurensing helt til de globale problemene.

Det er ikke bare vår egen lokale forurensing eller transport av svovel og nitrogenoksyd fra våre naboland, som skaper problemer for oss. Aktiviteter rundt hele kloden påvirker forholdene hos oss og truer jordas økologiske balanse.

Kina vil om kort tid gå forbi USA som den største kilde for utslipp av klimagasser. USA står i dag for 25% av de globale utslipp. Norge står for 2 promille. Alene kan vi utrette lite i den store sammenhengen. Det er ingen annen vei å gå enn å fortsette vår kamp for et sterkere og mer forpliktende internasjonalt samarbeid.

Vi må se vår nasjonale politikk i en internasjonal sammenheng. Dette gjelder i særlig grad på miljøområdet, men i økende grad gjelder det også for alle områder av politikken. Vi nærmer oss det begrepet også Ingvar Carlsson bruker i sin rapport: Den globale landsby - en verden som er tett vevet sammen og der land er avhengig av hverandre, men der den lokale tilknytningen og nasjonale identiteten likevel er viktig.

Vi opplever at mye av det vi tidligere kalte utenrikspolitikk i dag også handler om innenrikspolitikk - det som skjer utenfor våre grenser får mer og mer direkte betydning for våre liv, framtidshåp og framtidssønsker. Omvendt er spørsmål som tidligere var innenrikspolitikk rykket opp på den internasjonale dagsorden. Det ser vi når sysselsetting er det store samtaletema på EUs traktatkonferanse. Hver enkelts bekymring for framtidig arbeid og inntekt, vil stå helt sentralt når EU-landene møtes i mars for å revidere sitt traktatgrunnlag.

Spørsmålene vi må stille er hvordan vi i Arbeiderpartiet vil finne løsningene på nye og gamle utfordringer i en verden i sterk forandring.

Når Statistisk Sentralbyrå i dag beregner vår nasjonalformue, regner de med at 70 prosent består av det som kalles menneskelig kapital. Oljen og gassen, den utgjør sju prosent.

Alles kunnskap og ferdigheter er en formue for landet vårt. Denne formuen blir mer verdt jo flinkere vi er til å dele på den. Ja, det er jo nettopp evnen til å dele og fordele som har skapt den menneskelige kapitalen som vi i dag kan bygge videre på. Det er den sosialdemokratiske velferdsutbyggingen som har gjort denne kapitalen så stor.

Det er ingen andre deler av vår nasjonalformue som er i nærheten av å telle like mye som menneskene selv. Det er ikke bare positivt, men også lønnsomt i økonomisk forstand å satse på mennesker - å øke menneskenes evne til å forme sin egen og vår felles framtid.

Lik rett til kunnskap er et av våre viktigste demokratiske virkemidler. Den som vet, kan ikke herses med. Den kan selv stå opp og møte påstander. Derfor har retten til kunnskap vært en av de virkelig bærende drivkreftene bak mye av reformarbeidet som Arbeiderbevegelsen har gått i bresjen for:

- Innføring av 9-årig folkeskole
- Innføring av videregående skole
- Studierett for flere enn de som gjennomfører det tradisjonelle gymnaset
- Reform 94 som sikrer plass i videregående skole for 98 prosent av 16-åringene
- Og nå - skolestart for 6-åringene.

Hva er felles for de fleste av disse reformene? Jo, høyresiden har vært mot dem. Også nå bidrar Høyre - til tross for at de denne gangen er for 6-årig skolestart - til å skape usikkerhet rundt finansieringen, og bruker det som argument for å lage problemer for hele reformen. Det er vi sosialdemokrater som må dra denne reformen gjennom. Det er vår reform. Derfor må vi dra lasset sammen - lokale og sentrale folkevalgte.

SV har hele tiden vært mot 6-årsreformen. Det er egentlig uforståelig. I dag har 40 prosent av 6-åringene et pedagogisk tilbud i skolen. Nå trenger vi å gi alle de samme mulighetene. Vi kan ikke fortsette med ulik skolestart.

For egentlig er også 6-årsreformen et spørsmål om å fordele retten til kunnskap og utdanning mer rettferdig. Den føyer seg inn i rekken av utdanningsreformer vi har gjennomført for å øke likheten i tilbud og muligheter.

Mange kommuner er allerede godt i gang. Slik var det også da vi innførte 9-årig folkeskole. Også da hadde noen kommuner innført reformen før Stortinget vedtok selve loven. Alt var ikke klappet og klart. Noen mente også da at dette kommer til å bli for dyrt. Men hvem vil i dag si at det var galt å vedta 9-årig skole?

Det må ikke bli slik at de som henger mest etter skal bestemme tempoet i ett og alt.

Jeg vil slå fast: Merkostnadene som følger av reformen skal kompenseres. I neste uke skal Stortinget få investeringstall for hver enkelt kommune, etter at tallgrunnlaget er gjennomgått på nytt.

Denne reformen er et gigantisk løft for staten og for kommunene. Staten skal dekke de faktiske merkostnadene, men heller ikke mer. Det er uaktuelt å la andre investeringer som ikke er direkte knyttet til 6-årsreformen, bidra til å blåse opp dette beløpet. Det er stort nok for oss som strever med å få statsbudsjettet til å gå opp. Det er ikke enklere enn å få kommunebudsjettene til å gå opp - det kan jeg forsikre dere om.

Fremdeles regnes det på hva som blir det eksakte tallet. Det vil dreie seg om bortimot fire milliarder kroner bare til investeringer. Det er ikke småpenger og det vil kreve at vi venter med andre tiltak som vi vil kunne ønske å bruke mer penger på fra statens side. Heller ikke staten har en sekk med gullpenger.

Alt aktivt reformarbeid krever prioriteringer. Det visste vi da vi vedtok denne viktige reformen på landsmøtet for fire år siden. Men landsmøtet mente at vi skulle sette barn og utdanning høyt opp på lista. Det er det vi nå gjør.

Da jeg i nyttårstalen sist sa at foreldre har ansvar for sine barn, ga man - ikke minst på høyresiden - inntrykk av at dette måtte jo være noe helt nytt!

Er det noen av dere som er foreldre, som føler at dere ikke har det ansvaret? I hvilket samfunnssystem kan vi si at den enkelte ikke har ansvar?

Jeg vil advare mot dette vrengebildet av sosialdemokratiet. Sosialdemokrater har alltid vært opptatt av å folks utfoldelse - alles rett til utfoldelse. Da må vi mobilisere enkeltmenneskene og fellesskapet. Ikke den ene i steden for den andre. Om vi gjør det, blir ikke resultatet godt.

Den enkeltes ansvar vil jo ikke si at vi ikke har ansvar også i fellesskap. Det er nettopp denne erkjennelsen av delt ansvar mellom den enkelte og fellesskapet som hele familiepolitikken vår bygger på.

I fellesskap har vi ansvar for å legge til rette for familiene - for at foreldre skal kunne gi sine barn de mulighetene de fortjener og den tryggheten de trenger. Men politikken kan bare støtte opp under foreldrenes ansvar.

Det er denne linjen vi har arbeidet etter i familiepolitikken.

- På fire år er antallet barnehageplasser fordoblet
- Foreldrepermisjonen sto bom stille under den borgerlige regjeringen. Vi har utvidet den fra 18 uker til ett år med 80 prosents lønnskompensasjon

- Foreldrene kan ta ut deler permisjonen i form av tidskonto. Det kan gi en av foreldrene sekstimersdag i nesten to år.
- I tillegg til den betalte foreldrepermisjonen, har vi utvidet retten til ulønnet permisjon for småbarnsforeldre.

Samtidig med dette har barnetrygden økt reelt med omlag 40 prosent siden 1985/86. Engangsstønaden for de som ikke er i jobb er økt fra 4 000 kroner i 1985 til 32 000 i 1986. Det er åtte ganger større enn i 1985!

Det er dette høyresiden kaller å ta ansvaret fra foreldrene!

Det er dette Høyre og Kristelig Folkeparti kaller å redusere valgfriheten for foreldrene!

I virkeligheten er dette økt valgfrihet for foreldrene og større mulighet til å ta omsorgsansvar for barn selv om man er i jobb. Utvidelsen av permisjonen og muligheten til å bruke tidskontoen gir foreldrene muligheten til å være hjemme mens barna er små og å korte ned arbeidstiden i noen år.

Høyre argumenterer for økt valgfrihet. For dem er det en urettferdighet at de barna som får barnehageplass nyter godt av offentlige støtteordninger, mens de som har hjemmeværende mødre - for det er fortsatt for det meste mødre - ikke får den samme støtten.

Høyre mener at man skal ha like mye støtte som hjemmeværende som det ungene får for barnehageplassen sin. Men de henter pengene fra barnehagene. Det vil svekke barnehagetilbudene, det er helt klart.

Med en slik politikk vil vi ikke nå målet om barnehageplass til alle som ønsker det. Da kan vi spørre: Hvilken politikk er det som best øker valgfriheten?

Jeg tror også vi skal minne om at det var kvinnene som gikk ut i arbeidsliv og utdanning - og så fulgte politikken etter. Det var ikke slik at noen satt i regjeringskontorene og planla barnehagene for å lokke kvinner og mødre ut i arbeidslivet. Nei, kvinnene ønsker utdanning, og de ønsker å bruke den.

Dette så vi i Arbeiderpartiet. Vi så hvilken gjennomgripende endring kvinners sysselsetting faktisk har ført til. Vi må huske at mens vi på 70-tallet var blant landene i Europa med lavest kvinnelig yrkesaktivitet, var vi allerede 10 -15 år senere det landet som lå høyest.

Vårt politiske ansvar er å gjøre det mulig for familiene - for både kvinner og menn - å kombinere foreldrerollen med aktivitet i yrkeslivet, slik de aller fleste ønsker.

Mange kvinner går ut og inn av arbeidslivet for å ta seg av omsorgsoppgaver, eller de går over til deltid for å få tida til å strekke til. Dette bærer de med seg resten av livet i form av lavere ansiennitet, lavere lønn og lavere pensjon.

Regjeringens politikk er å gjøre dilemmaene ved slike valg mindre for den enkelte familien - ikke å hindre kvinner eller menn å ta større del i omsorgsarbeidet i deler av livet. Det er dette svangerskapspermisjonen, tidskontoen og fedrekvoten i foreldrepermisjonen dreier seg om.

Også familiepolitikken er en del av en politikk for større muligheter for den enkelte, større valgfrihet og mindre ulikheter.

Utbyggingen av offentlige tjenester er ikke minst fordelingspolitikk. Barnehageplasser, innføring av 6 års skolestart, en god eldreomsorg og gode helsetjenester, rett til videregående utdanning, sosialomsorgen, Husbanken ... ja, vi kan alle forlenge lista .... alt dette betyr enormt for den sosiale utjevningen i Norge.

Arbeiderpartiets satsing på offentlig sektor - mot Høyresidens vilje - er en sammenhengende strategi mot sosial ulikhet og for like muligheter.

Fellesgodene og den offentlige sektoren er ikke en måte å overlate ansvaret til andre på. Det er en måte å organisere oppgavene sammen på.

Når de konservative mener den offentlige sektoren tar ansvaret fra den enkelte, skyldes det i bunn og grunn at de ikke ser det offentlige som en måte vi sammen løser oppgaver på, men som "noe annet" enn det som angår dem selv. Da er det heller ikke rart at deres innbitte motstand mot å betale skatt overlever, tross mange andre politiske krumspring og snuoperasjoner.

Andre - som gjerne ynder å framstille seg utenfor enhver høyre- og venstreakse - inntar en like grunnleggende konservativ holdning: Det som en gang var et offentlig ansvar, skal for alltid være et offentlig ansvar. Og oppgavene de skal løses på nøyaktig samme måte som tidligere. Slik kan bare de tenke, som ikke vil strekke seg lengre enn til å bevare det som allerede er. Det kan aldri bli en sosialdemokratisk oppgave.

Vi - som har store ambisjoner om fordeling og en fortsatt velferdsutvikling - har ikke råd til en fastfrysing av offentlig sektor - verken dens innhold eller organisering. Vi må prioritere og forandre slik at vi bidrar til at vi når målet om mer velferd og livskvalitet for alle.

Vi har heller ikke råd til en type endringer som gjør det vanskeligere å nå disse målene. Vi går for eksempel mot å privatisere Telenor, slik Høyre har foreslått. En privatisering vil ikke gjøre det lettere å sikre hele landet likeverdige tjenester.

Men på den annen side var det helt nødvendig å omdanne Telenor til et 100 prosent statlig aksjeselskap. Det har gitt oss bedre og flere tjenester. Det har gitt oss lavere priser. Men framfor alt har det gitt oss en strek statlig telebedrift som er i stand til å møte konkurransen fra utenlandske selskap og som er i stand til å opprettholde et likeverdig tjenestetilbud over hele landet.

Markedsliberalisme, hører vi enkelte sier. Ja, er det virkelig markedsliberalisme å ha en hundre prosent statlig eid bedrift? Er skillet mellom markedsliberalisme eller ikke om statsbedriften er et statsaksjeselskap eller en forvaltningsbedrift? Eller kanskje er det de gode resultatene av omleggingen Senterpartiet ikke liker?

Er det de lave prisene?

Er det de nye tjenestene?

Hvordan er det egentlig mulig å få det å opprettholde sysselsettingen og å sikre bedre tjenester til en lavere pris til å lyde som styggheten selv?

Fordi Arbeiderpartiet tar fordelingspolitikken på alvor, finnes det ingen lettvinne løsninger. Det er ikke enten private eller offentlige løsninger. Det kan være begge deler.

Slik har det vært i helsepolitikken også. Den privatpraktiserende legen har eksistert i alle tider. Røde Kors har drevet sykehus. Men det er ikke det samme som at vi skal godta en privatisering av helsetjenestene som gjør at tilbudet blir urettferdig fordelt - enten mellom distrikter, mellom fattig og rik eller mellom ulike sykdommer og behov.

Slik er det også på andre områder. Vi må hele tiden spørre oss hva som best gir mest rettferdig fordeling og like muligheter for alle.

Med dette utgangspunktet må vi diskutere fordelingen av offentlige og private oppgaver. Det er ikke sikkert det er så farlig om søppeltømmingen utføres av kommunalt eller privat ansatte. I Arbeiderpartistyrte Porsgrunn har de hatt private renovatører i 30 år.

Men hvis grunnen til at private kan levere tjenestene billigere, er at de presser arbeidsmiljøstandardene og lønningene nedover, må vi si stopp. Andre land som har gjennomført privatisering av kommunale tjenester har også hatt erfaring med at private presser prisene ned i utgangspunktet, for så å skru dem opp igjen når anbudet er vunnet og kommunen har mistet sin kompetanse. Da har vi ikke vunnet - bare tapt.

Vi må legge til grunn at det kommunale og fylkeskommunale tjenestetilbudet skal kunne være likeverdig uansett hvor du måtte bo i landet og uansett om du bor i en liten eller en større kommune. Noen kommuner er dyrere å drive enn andre. Noen kommuner har større skatteinntekter enn andre.

Inntektssystemet for kommunesektoren skal ta hensyn til at utgiftsbehovet og inntektsmulighetene er forskjellig mellom kommunene.

Det kommunale inntektssystemet er kanskje en av de viktigste fordelingspolitiske virkemidlene vi har. Det viser seg at dess høyere inntekter en kommune har, jo mer bruker den på de viktigste tjenestene som skole, barnehager, eldreomsorg og helse. Derfor må vi også jevne ut de totale inntektene til kommunene. De kommunene som har høye

skatteinntekter skal ha mindre overføringer. De som har lave egne inntekter skal ha større overføringer. Så langt er det enkelt.

Rattsø-utvalgets rapport har vist oss at det inntektssystemet vi har i dag i for liten grad fanger opp de reelle forskjellene i utgiftsbehov mellom kommunene. Dermed jevner ikke inntektssystemet tilstrekkelig ut forskjellene i inntekter.

Spørsmålet vi må stille på bakgrunn av denne rapporten er: Skaper disse forskjellene i inntekter så store ulikheter i tilbudene at vi bør gjøre endringer i systemet? Eller mener vi det er riktig at de offentlige tjenester du har i stor grad skal være avhengig av hvilken kommune du bor i?

Jeg tror de fleste i Arbeiderpartiet vil svare nei på det siste spørsmålet. Vi ønsker mest mulig likhet i tilbudene.

Men svaret er ikke så enkelt som å si at da må vi bare ta penger fra de kommunene som kommer "over streken" og gi til de som kommer "under streken".

For det er faktisk også slik at vi ønsker å betale noe ekstra for at folk skal finne det attraktivt å bo i utkantkommuner. Dette er også et element vi må ha med oss i et helhetsbilde.

Vi har satsset stort på utbygging av offentlige tjenester i fraflyttingsområder fordi det er et alternativ til annen sysselsetting og en måte å gi de unge andre valgmuligheter enn å flytte inn til storbyene. Det vil vi fortsette med.

Vi skal heller ikke glemme at områder av landet som er blitt hengende etter i sin service overfor befolkningen og som har klart dårligere økonomi enn andre, har grunn til å bli utåmodige. De som gjennom år er kommet aller dårligst ut, de føler naturlig nok også at de har mest å ta igjen.

Vi må se på de konkrete virkningene og resultatene. Vi må være villig til nødvendige justeringer. Vi må veie de ulike hensynene opp mot hverandre.

Fordelingsdebatten er krevende, og kanskje særlig for oss i Arbeiderpartiet - for vi må jo ta den på alvor, vi må ta resultatene inn over oss. Vi tar ansvar for utviklingen i hele landet, og vi står som parti sterkt i alle deler av landet.

Høyresiden i norsk politikk har et enkelt svar også på fordelingsspørsmålet: "La kommunene beholde mer av skatteinntektene, og reduser overføringene til kommunene!"

Slik skal prinsippet om den sterkestes rett vinne fram. De beste tilbudene vil vi da få i områder av landet med et sterkt næringsliv, mange arbeidsplasser og en befolkning med gode inntekter. Det er det motsatte av den politikken Arbeiderpartiet står for.

I Sverige blir det spurt om Sosialdemokratene er tradisjonister eller fornyere. Vi må være begge deler. Vi bygger på tradisjoner, og vi må fornye oss.

Ny kunnskap og ny teknologi gir nye muligheter, men stiller oss også overfor nye utfordringer. For å ha politisk styring og nå målene våre, må vi ta i bruk nye virkemidler.

Et godt eksempel på dette er utviklingen innen telesektoren. Det svenske Telia - det tidligere Televerket, tilsvarende vårt Telenor - har etablert seg på det norske markedet. Flere store norske bedrifter bruker Telia som leverandør og operatør av sine interne bedriftsnett. Disse telenettene kan Telia knytte sammen, slik at bedriftene kan ha telekommunikasjon med hverandre uten å gå via den vanlige telefontjenesten.

I alt er over 25 utenlandske operatører, inkludert grener av internasjonale allianser, etablert i Norge. Det var noe av bakgrunnen for at Televerket ble omdannet til et hundre prosent statlig eid aksjeselskap. Televerket skulle operere i et marked med konkurranse og måtte ha anledning til å agere deretter - rett og slett for å overleve.

For hva skjer hvis vi bare overlater bedriftsmarkedet og andre delmarkeder til konkurrentene? Jo, det er selvsagt de mest lønnsomme delene av teletjenestene som blir overtatt av andre. Så sitter Telenor - og fellesskapet - igjen med de ulønnsomme delene. Det statlige Telenor ville bli svekket. Det ville bli både vanskeligere og dyrere å ivareta målet om at alle skal ha grunnleggende teletjenester til lavest mulig pris uansett hvor i landet man bor. Det kunne ikke Arbeiderpartiet tillate.

Hva har så skjedd med tilbudet? Jo, vi har fått mer omfattende tjenester til lavere pris. I dag betaler vi halvparten av det vi gjorde for teletjenestene for syv år siden. Det er omtrent like mange ansatte i Telenor i dag som det var i det gamle Televerket og datterselskapene i 1992, da nedbemanningen av den tradisjonelle delen begynte. Men mange av de ansatte utfører selvfølgelig andre oppgaver og de jobber innenfor andre områder enn i det gamle Televerket.

Telenor har satset offensivt på nye områder og dermed skapt både nye arbeidsplasser og nye tjenester. Hvis Telenor fortsatt hadde vært en forvaltningsbedrift, måttet de ha spurt Kjell Opseth eller Stortinget om lov hver gang de hadde gjort en større endring av satsingen.

Kjell han er jo en kjapping han, men de løpende bedriftsstrategiske vurderinger er kanskje ikke det han burde bruke det meste av tiden sin på?

Jeg bruker dette eksemplet fordi det er ikke slik at alle oppgaver kan løses på samme måte som tidligere når virkeligheten rundt oss forandrer seg.

Vi kan ikke si nei til all forandring. Å gjøre det er å lukke øynene for framtidens muligheter. Det er å ikke ville noe. Da kan vi som reformbevegelse pakke sammen. Vi er over 100 år, men det er ingen tegn til alderdomssvekkelse.

Vi har fremdeles mye ugjort - som politisk reformbevegelse vil vi alltid ha mye på hjertet.

Jeg ønsker dere lykke til i gruppene. Og husk: For en reformbevegelse er det viktigere å kunne stille spørsmål enn å ha ferdiglagde svar. Men i motsetning til enkelte andre, kan ikke vi bare spørre - vi har også et ansvar for å finne de nye svarene.